

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Poročilo Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo o delu v letu 1957

(Nadaljevanje)

Problem Barja

Svet je tudi razpravljal o gospodarski ureditvi Ljubljanskega barja. Mišljenja je, da je potrebno vso zemljo Splošnega ljudskega premoženja, ki leži na območju Barja, vključiti k že obstoječim državnim posestvom, ali pa je potrebno ustanoviti nove kmetijske obrate. Razen tega je treba začeti z vsemi zemljišči, ki leže na Barju, brez ozira na lastništvo gospodariti smotrneje in bolje kot doslej. Vpeljati je potrebno načrtno izvajanje melioracijskih del in uvesti enotne plodoredne, ki bodo odgovarjali za Barje, vpeljati nove kulture, ki bodo gospodarsko donosnejše, skratka začeti s takim načinom gospodarjenja z barjansko zemljo, da bo upravičilo visoke investicije, ki jih družba kot tudi posamezne organizacije vlagajo v melioracijska dela na Barju.

Da bi se ti cilji dosegli hitreje, je bil Svet mnenja, da je potrebno ustanoviti organ, ki se bo bavil s problematiko Barja ter pripravil načrte in vse ostalo, kar je potrebno za boljše in načrtno gospodarjenje z barjansko zemljo. Na osnovi tega je predlagal okrajni ljudski odbor ustanovitev Zavoda za gospodarsko ureditev Ljubljanskega barja. Zavod je bil ustanovljen ter je začel s svojim delom spomladi leta 1957.

Dosedanje delo Zavoda je bilo predvsem v inventarizaciji Splošnega ljudskega premoženja na Barju ter v pripravah poedinih sektorjev zemljišč za arondacijo v korist državnim posestvom (Bokalce, Jesenkovo, Verd, Brest). Nadalje je v teku izmera in izdelava načrtov poedinih zemljiščnih kompleksov, ki pridejo v poštev za melioracijska dela, ali pa kot je primer »Na gmajnici« za formiranje novega gospodarskega obrata. Poleg navedenega ima strokovna kmetijska služba pri Zavodu že izdelane ali pa so v izdelavi načrti za kmetijsko ureditev poedinih zemljiških kompleksov. Izvršene so tudi analize o sedanjem stanju kakor tudi predlogi o nadaljnjih ukrepih, ki jih je potrebno vpeljati, da se bo stanje popravilo.

V tesni povezavi z gospodarskim urejanjem Barja je tudi Vodna skupnost za melioracijo Ljubljanskega barja, katere osnovne naloge so, da z melioracijskimi deli uredi vodni režim na Barju. V letu 1957 je Vodna skupnost delala največ pri regulaciji Iščice. Za te namene je skupnost dobila tudi zvezni kredit 103.350.000 dinarjev. Poleg tega je skupnost delala za ureditev drobne mreže, in to na novih izkopih kot tudi na poglobitvi in košnji starih jarkov. Skupaj je bilo izkopanih 109.000 m³ materiala, oziroma 20.721 dolžinskih metrov jarkov. Dela so tekla na teritoriju pododborov ob-

čine Rudnik, Borovnica, Vrhnika in Vič. Poleg tega so bila dela na iščenju Ljublanice oziroma na odstranitvi ostankov razstreljenega jezua na Spici, kakor tudi na dovoznih poti za dostop v strugo Ljublanice. Da je bilo možno vsa navedena dela izvršiti, je bilo potrebno poleg sredstev, ki so bila zbrana od samih Barjanov, še znatne dotacije okraja. Skupno je okraj dotiral iz proračuna in skladov 60 milijonov dinarjev, od tega 20 milijonov dinarjev za mostove na Iščici. Vsa ta sredstva so sicer nakazana, niso pa bila do konca leta izkoriščena, delno so prenesena na leto 1958. Pri izvrševanju melioracijskih del pa se je pokazalo, da so bili mnogokrat preveč zaščiteni interesi posameznikov na škodo skupnosti, zato je bilo potrebno, da se spremenijo pravila o delu Vodne skupnosti ter se na ta način zaščitijo interesi skupnosti, ker ta za izvršitev melioracijskih del na Barju tudi finančno največ prispeva. Razen tega so tudi zvezni krediti vezani na pogoje, da se melioracijsko območje tudi gospodarsko uredi — po sodobno gospodarsko agrotehničnih vidikih. Svet je o navedenih problemih večkrat razpravljal ter predlagal obnovo zboru Vodne skupnosti spremembo pravil in istočasno tudi spremembo meje, plačevanje barjanskega prispevka od zemljišča, istočasno pa, da naj izvaja melioracijska dela po vodno gospodarskem načrtu in pod strokovno tehničnim nadzorstvom Glavne uprave za vodno gospodarstvo LRS, skladno z gospodarsko ureditvenimi načrti, ki jih izdela Zavod za gospodarsko ureditev Ljubljanskega barja.

V zvezi z navedenim so bile sprejete v novem statutu spremembe glede članstva tako, da so ti ljudski odbori člani skupnosti, s posebnimi pravicami in dolžnostmi.

Celotno Barje je razdeljeno na pet okolišev, katerih meje potekajo v glavnem po upravnih mejah občin. Organi Vodne skupnosti v navedenih okoliših so pododbori, ki skrbijo za izvajanje potrebnih melioracijskih in vzdrževalnih del, ki imajo pomen za okoliše ter poleg ostalega sodelujejo tudi pri izvajanju del. Navedeni pododbori lahko tudi sami organizirajo manjša melioracijska dela, če so ta v soglasju s celotnim ureditvenim načrtom. Od skupnega števila članov pododborov, ki ga sestavlja 3 do 15 članov, imenuje občinski ljudski odbor, in to iz vrst Barjanov eno tretjino. S tem bo občina v interesu Barjanov lahko pomagala pododborom, istočasno pa bo imela nadzor nad njihovim delom.

Da se spopolni in izboljša kmetijska zakonodaja ter pomaga po- spešiti kmetijsko proizvodnjo, je Svet razpravljal tudi o predlogu za-

kona o komasaciji kmetijskih zemljišč, nadalje je razpravljal o odloku o gospodarski ureditvi Barja ter o uvedbi pavšalne skočnine pri govedih. Zaradi enotnega poslovanja je dal Svet priporočilo Mestnemu svetu glede vprašanja kmetijskih občinskih doklad na območju mesta, za vse občine pa smernice glede uvedbe enotne cene plačevanja skočnine, predloga odloka o obveznem zatiranju koloradskega hrošča, o zimskem škropljenju sadnega drevja, obvezni tuberkulinizaciji govedi, o poenotitvi veterinarske službe, o uvedbi pasje takse v višini, kot je bila prej po zveznih predpisih, itd.

Svet je večkrat razpravljal tudi o gospodarjenju na državnih posestvih in s tem v zvezi tudi o investicijah, ki jih je potrebno vložiti. Priporočilo Sveta je, da naj se gradi čim ceneje ter le zgradbe, ki so za normalno obratovanje posestva nujno potrebne. Predlagal je tudi občinskimi ljudskimi odborom, da se 6 posestvom zniža stopnja amortizacije za leto 1957 na višino, ki je potrebna le za nujno vzdrževanje osnovnih sredstev.

Za najetje kreditov pri Jugoslovanski investicijski banki in pri Zvezi zadržnih hranilnic je Svet predlagal okrajnemu ljudskemu odboru, da je ta izdal za 139.597.399 dinarjev definitivnih poroštvenih izjav. Poroštvene izjave se nanašajo na investicije s področja kmetijstva in gozdarstva za državni in zadržni sektor. Poleg tega je predlagal okrajnemu ljudskemu odboru, da je izdal 12 kmetijskim gospodarskim organizacijamčasne poroštvene izjave za najetje zveznih kreditov v skupnem znesku 254 milijonov 723.023 dinarjev. V zvezi s poroštvenimi izjavami je okrajni ljudski odbor zagotovil 12 kmetijskim gospodarskim organizacijam tudi posojilo iz okrajnega investicijskega sklada v skupnem znesku 85.623.219 dinarjev za lastno udeležbo pri natečaju.

Za izvajanje investicijske politike na področju kmetijstva in gozdarstva je bila Svetu v pomoč Komisija za revizijo investicijskih programov, katera je obravnavala v letu 1957 44 investicijskih programov, od katerih je bilo 22 primerov za gospodarske zgradbe, 7 za melioracije, 4 za nasade in 11 za opremo. Na splošno so bili investicijski programi v redu izdelani, z izjemo 6, ki so bili investitorjem vrnjeni, oziroma dani v popravek. Pri pregledu programov je ugotovljeno, da so pomanjkljivosti v funkcionalnem in tehnološkem pogledu, delno pa tudi v tem, da nekateri investitorji polagajo premalo pažnje na perspektivni razvoj svojih obratov. Vsa državna posestva še nimajo gospodarsko ureditvenih načrtov za celoto,

zato komisija težko potrjuje programe za posamezne objekte, ker si ni na jasnem, ali bo sedanja izgradnja v skladu s perspektivnim programom (n. pr. posestvo Vodice). Zato bi bilo potrebno, da posestva najprej izdelajo celoten ureditveni program in šele nato gradijo posamezne objekte. Gradnje gospodarskih poslopj in hlevov so prilično drage. V posameznih primerih podražuje gradnjo slabš razporeditev notranjih prostorov oziroma dostopov do teh prostorov (n. pr. posestvo Brest pri stanovanjski hiši), kar seveda podražuje gradnjo in vse to po nepotrebnem finančno bremeni posestvo.

Bivši okraj Kočevje

Točnega pregleda glede gospodarskega razvoja kmetijstva in gozdarstva ter črpanja sredstev, namenjenih za kmetijstvo v bivšem okraju Kočevje nimamo, ker kočevski okraj ni imel Sveta za kmetijstvo in gozdarstvo; celotno problematiko je reševal Svet za gospodarstvo. Po skopih podatkih, s katerimi razpolagamo, je območje bivšega okraja Kočevje obsegalo skupno 119.404 ha, in sicer: 17.031 ha obdelovalnih oziroma 39.771 ha kmetijskih površin. Na tem območju obstajata dva velika kmetijska obrata, t. j. Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje in posestvo Snežnik-Kočevska reka, dve manjši posesti: posestvo Turjak in posestvo Kmetijske zadruge Draga ter tri majhne ekonomije. Socialistični sektor zavzema 49% vseh površin.

Od državnega sektorja na tem območju je največje Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje, ki je obenem največje socialistično kmetijsko gospodarstvo v Sloveniji. Posestvo je bilo ustanovljeno z odločbo Vlade LRS leta 1952, t. j. z združitvijo več samostojnih kmetijskih gospodarstev z gozdnim gospodarstvom Kočevje in Ribnica. Posestvo obsega 40.598 ha celokupne površine, od tega je: 1080 ha njiv, 2907 ha travnikov, 2088 ha košenic, 1372 ha pašnikov, 1876 ha zaraščenih pašnikov in 31.275 ha gozdov.

Glede na to, da je glavna panoga poleg gozdarstva živinoreja, so tudi njivske površine v glavnem posejane oziroma posajene s kulturami, ki služijo živini za krmo. Glavne kulture so ječmen, oves, krompir, krmna pesa, koruza za silažo in detelje. Hektarski donosi za posamezne kulture so bili pri ječmenu 20,2 mtc, ovsu 16,9 mtc, krompirju 150 mtc, krmni pesi 312 mtc, koruzi za silažo 175,4 mtc, detelji 57 mtc in senu 11,6 mtc.

Posestvo je redilo v letu 1957 preko 1500 kom. goved (1000 krav), 725 prašičev, od tega 92 plemenskih svinj ter preko 153 konj. Mlečnost pri kravi se je v primerjavi z letom 1956 dvignila za preko 300 litrov na kravo.

Za investicijsko izgradnjo je posestvo najelo 405.976.000 din dolgoročnih kreditov za dobo 5 do 30 let ter z obrestno mero 1 do 5%. Letne anuitete za leto 1957 znašajo 48 milijonov 824.000 din in jih bo posestvo v približno tej višini odplačevalo še kakih deset let. Do sedaj je po-

